

Spis treści

Spis map	XI
Wstęp	XIII
1. Ujęcia stosunków międzynarodowych	1
Stosunki międzynarodowe w życiu codziennym	1
Myślenie teoretyczne	3
Formułowanie odpowiedzi	4
Historia	5
Filozofia	6
Behawioryzm	9
Ujęcia alternatywne	10
Scalanie odpowiedzi	12
Podsumowanie: Zrozumieć stosunki międzynarodowe	14
Co dalej?	15
2. Kontekst historyczny współczesnych stosunków międzynarodowych	17
Świat przedwestfalski	18
Grecja i system interakcji miast-państw	18
Rzym: rządzenie cesarstwem	18
Wieki średnie: centralizacja i decentralizacja	20
Późne wieki średnie: rozwijanie sieci transnarodowych	22
Powstanie systemu westfalskiego	25
Europa w XIX wieku	28
Wynik rewolucji: podstawowe zasady	28
Pokój u podstaw systemu europejskiego	29
Równowaga sił	32
Załamanie: umacnianie się sojuszy	34
Lata międzywojenne i II wojna światowa	36
Zimna wojna	39
Źródła zimnej wojny	39
Zimna wojna jako seria konfrontacji	43
Zimna wojna jako długi pokój	50
Era postzimnowojenna	51
Podsumowanie: Uczyc się z historii	55

3. Konkurencyjne perspektywy. Jak myśleć teoretycznie o stosunkach międzynarodowych	57
Myślenie teoretyczne	57
Teoria i poziomy analizy	61
Liberalizm i neoliberalizm instytucjonalny	64
Realizm i neorealizm	68
Perspektywa radykalna	73
Konstruktywizm	77
Teoria w działaniu: analiza wojny w Zatoce w roku 1991 oraz wojny w Iraku w roku 2003	78
Podsumowanie: Widzieć świat przez pryzmat teorii	83
4. System międzynarodowy	85
Pojęcie systemu	85
System międzynarodowy według liberalistów	86
System międzynarodowy według realistów	88
Polaryzacja	88
Stratyfikacja	93
Jak zmienia się system międzynarodowy	95
System międzynarodowy według radykałów	97
Zalety i wady systemu międzynarodowego jako poziomu analizy	99
Podsumowanie: Od systemu międzynarodowego do państwa	101
5. Państwo	103
Państwo i naród	103
Alternatywne koncepcje państwa	106
Państwo w ujęciu liberalnym	107
Państwo w ujęciu realistycznym	108
Państwo w ujęciu radykalnym	109
Porównanie liberalnego, realistycznego i radykalnego ujęcia państwa	109
Istota siły państwa	110
Naturalne źródła siły	111
Materialne źródła siły	113
Niematerialne źródła siły	113
Wykorzystanie siły państwa	115
Sztuka dyplomacji	116
Ekonomiczne środki polityki	118
Użycie siły	121
Teoria gier	122
Modele procesu decyzyjnego w polityce zagranicznej	124
Model racjonalny	125
Model biurokratyczno-organizacyjny	127
Model pluralistyczny	129
Wyzwania dla państwa	131
Globalizacja	131
Ruchy transnarodowe	132

Ruchy etnonarodowe	133
Podsumowanie: Państwo i stojące przed nim wyzwania	136
6. Jednostka	139
Elity polityki zagranicznej: jednostki, które coś znaczą	139
Wpływ elit: uwarunkowania zewnętrzne	141
Wpływ elit: czynnik osobowościowy	143
Samodzielne podejmowanie decyzji	145
Mechanizmy przetwarzania informacji	147
Osoby prywatne	150
Opinia publiczna	154
Elity i masy: cechy wspólne	154
Wpływ opinii publicznej na elity	156
Działania masowe podejmowane przez społeczeństwa pozbawione przywódcy	158
Podsumowanie: Ile znaczą jednostki?	159
7. Organizacje międzyrządowe, organizacje pozarządowe i prawo międzynarodowe	163
Organizacje międzyrządowe	163
Powstanie organizacji międzyrządowych	163
Role organizacji międzyrządowych	167
Organizacja Narodów Zjednoczonych	170
Organizacje pozarządowe	185
Wzrost znaczenia i wpływów organizacji pozarządowych	187
Funkcje i role organizacji pozarządowych	188
Granice wpływów organizacji pozarządowych	192
Prawo międzynarodowe	193
Prawo międzynarodowe i jego funkcje	193
Źródła prawa międzynarodowego	194
Egzekwowanie prawa międzynarodowego	196
Realistyczne spojrzenie na organizacje i prawo międzynarodowe	198
Radykalne spojrzenie na organizacje i prawo międzynarodowe	200
Podsumowanie: Jakie znaczenie mają organizacje międzyrządowe, pozarządowe i prawo międzynarodowe?	201
8. Wojna i konflikt	205
Przyczyny wojen	206
Jednostka: interpretacja realistyczna i liberalna	207
Państwo i społeczeństwo: interpretacja liberalna i radykalna	208
System międzynarodowy: interpretacja realistyczna i radykalna	210
Przypadek Jugosławii	212
Zmieniający się charakter prowadzenia działań wojennych i jego instrumenty	217
Wojna totalna	217
Wojna ograniczona	219

VIII Spis treści

Wojna domowa	220
Wojna asymetryczna	221
Terroryzm	222
Tradycja wojen sprawiedliwych	226
Podejścia do radzenia sobie z brakiem bezpieczeństwa	228
Podejścia liberalne: bezpieczeństwo zbiorowe oraz kontrola zbrojeń i rozbrojenie	228
Podejścia realistyczne: równowaga sił i odstraszanie	235
Inne zagrożenia dla bezpieczeństwa międzynarodowego	240
Podsumowanie: Bezpieczeństwo międzynarodowe – stare i nowe	241
9. Międzynarodowa ekonomia polityczna	245
Rywalizujące podejścia teoretyczne	247
Realizm: statyzm lub merkantylizm	247
Liberalizm ekonomiczny	250
Radykalizm: alternatywa marksistowska i zależności	251
Najważniejsze założenia ekonomii liberalnej	254
Siła, konkurencja i rozwój w międzynarodowej ekonomii politycznej	256
Luka rozwojowa: liberalizm kontra radykalizm	256
Rywalizujące bloki handlowe: liberalizm kontra statyzm	262
Rola instytucji w rozwiązywaniu problemów siły, konkurencji i rozwoju	270
Instytucje powstałe w Bretton Woods	270
Wielonarodowe korporacje: stymulacja rozwoju czy instrumenty wycisku?	279
Organizacje pozarządowe: nowi aktorzy na scenie międzynarodowej ekonomii politycznej	282
Podsumowanie: Zbieżność i rozbieżność gospodarcza	284
10. Zagadnienia globalizacji	289
Zdrowie i choroba – ochrona życia we wspólnotach	290
AIDS jako zagadnienie globalizacji	291
Nie tylko AIDS	295
Podejście teoretyczne	296
Środowisko naturalne – ochrona przestrzeni we wspólnotach globalnych	297
Perspektywy koncepcyjne	297
Zagadnienia ludnościowe	299
Kwestia zasobów naturalnych	302
Zanieczyszczenie	304
Ekologiczne organizacje pozarządowe w działaniu	309
Podejście teoretyczne	310
Prawa człowieka – ochrona ludzkiej godności	314
Określanie praw człowieka i tworzenie ich systemu	314
System praw człowieka w praktyce	317
Inni aktorzy działający na rzecz przestrzegania praw człowieka	321
Prawa kobiet jako prawa człowieka: globalizacja praw kobiet	322

Znaczenie zagadnień globalizacji	327
Czy zagadnienia globalizacji prowadzą do globalnego zarządzania?	331
Podsumowanie: Zmieniając ciebie	333
 Słowniczek	 337
 Indeks nazwisk	 345
 Indeks geograficzny	 349
 Indeks organizacji i stowarzyszeń	 355